

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Fiktivní rozsudek pro uznání jako následek nevyjádření se ke kvalifikované výzvě dle § 114b o. s. ř.

Přípravné řízení představuje významnou součást nalézacího řízení před civilními soudy, které stojí na počátku samotné litigace. V rámci této fáze řízení, je soud povinen provést takovou přípravu, aby v ideálním případě mohlo být o věci rozhodnuto při prvním jednání, případně aby mohlo být ve věci samé rozhodnuto bez nutnosti jejího projednání.

Za účelem řádné přípravy jednání má soud možnost využít několika institutů, které mu k tomu občanský soudní řád nabízí. Mezi nejčastější prostředek sloužící k řádné přípravě jednání je možné zařadit tzv. prostou výzvu k vyjádření, dle ustanovení § 114a odst. 2 písm. a) o. s. ř., v rámci které může předseda senátu vyzvat stranu žalovanou, případně i ostatní účastníky řízení, kteří nepodali návrh na zahájení řízení, aby se ve věci písemně vyjádřili, a aby soudu předložili listinné důkazy, jichž se v řízení dovolávají. Institut prosté výzvy je soudy využíván ve většině případů nově zahájených soudních řízení, kdy soud k takovému postupu nepřistoupí pouze v případě, že by se s ohledem na povahu věci jevil jako neúčelný.

Vhledem ke skutečnosti, že v případech, kdy žalovaný nereaguje na prostou výzvu k vyjádření se k žalobě, nemůže být takovéto opomenutí nijak sankcionováno, přistupují soudu často k využití institutu tzv. kvalifikované výzvy, upravené v ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř., která představuje institut přísnějšího charakteru a tedy i účinnějšího a efektivnějšího nástroje k řádné přípravě jednání, neboť nesplnění povinnosti uložené soudem v kvalifikované výzvě, tedy k písemnému vyjádření se k žalobě, k vylíčení rozhodných skutečností, na kterých žalovaný staví svojí obranu, má za následek nevyvratitelnou domněnku, že skutková tvrzení obsažená v žalobě jsou pravdivá. Fikce uznání nároku uvedeného v žalobě je konkrétně stanovena v ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř., který uvádí: *„Jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu podle odstavce 1 včas nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává“*. O uvedeném následku, který vede k vydání fiktivního rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř. musí být žalovaný v kvalifikované výzvě poučen.

Ačkoliv pro soudce může vydání fiktivního rozsudku pro uznání představovat značné zjednodušení soudního řízení, bez nutnosti zabývat se veškerými skutkovými tvrzeními stran sporu a jimi předloženými důkazy, je nutné vždy dbát na to, aby byly splněny podmínky k vydání kvalifikované výzvy a aby předmětný institut nebyl soudy zneužit ve prospěch zásady rychlosti a efektivnosti soudního řízení, která by se však dostala do rozporu se zásadou práva na spravedlivý proces. V případě, kdy soud vydá fiktivní rozsudek pro uznání, aniž by byly splněny zákonné předpoklady k vydání kvalifikované výzvy, je naplněn odvolací důvod podle § 205b o. s. ř.

Základní podmínkou ke splnění zákonných předpokladů k vydání usnesení dle § 114b odst. 1 o. s. ř. je, že vydání takového usnesení musí vyžadovat povaha věci nebo okolnosti případu. Nutno podotknout, že i v případě splnění těchto základních podmínek představuje vydání usnesení kvalifikované výzvy právo soudu, a nikoliv jeho povinnost.

V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu ČR (např. usnesení NS sp. zn. 33 Cdo 315/2010) lze pod pojem povaha věci, která vyžaduje vydání kvalifikované výzvy podřadit například případy, kdy zjišťování skutkového stavu soudem je s ohledem na značné množství odlišných tvrzení účastníků či navrhovaných důkazů mimořádně obtížné a kdy bez znalosti stanoviska žalovaného není možné první jednání připravit tak, aby při něm bylo možné věc rozhodnout. V jednoduchých případech, které nevyžadují podrobnější přípravu jednání, a znalost stanoviska žalovaného je tedy vydání kvalifikované výzvy vyloučeno. O okolnosti případu odůvodňující vydání kvalifikované výzvy se pak bude jednat například ve sporu, v němž dosavadní poznatky ukazují, že ačkoliv by podle své povahy nemuselo jít o věc, z hlediska zjišťování skutkového stavu, mimořádně obtížnou, existují takové mimořádné skutečnosti, které vedou k závěru, že bez písemného vyjádření žalovaného ve věci nemůže být první jednání připraveno tak, aby při něm mohlo být o sporu rozhodnuto.

Vzhledem ke skutečnosti, že civilní soudy přistupují k vydání kvalifikované výzvy poměrně často a tedy i v případech, kdy nejsou splněny podmínky k vydání kvalifikované výzvy, záleží na žalovaném, vůči kterému byl následkem nedodržení lhůty k vyjádření vydán fiktivní rozsudek pro uznání, aby případně namítal, že nedošlo k naplnění zákonných předpokladů pro vydání usnesení dle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř.

Příkladem, kdy soud není oprávněn vydat kvalifikovanou výzvu a v případě nevyjádření se stranou žalovanou s ní spojit následek v podobě vydání fiktivního rozsudku pro uznání může být situace, kdy žalovaný před vydáním usnesení dle § 114b odst. 1 o. s. ř. podá odůvodněný odpor proti platebnímu rozkazu, v němž vyličí a zdůvodní své námitky proti žalobě. V této situaci je totiž procesní stanovisko žalovaného jasné již z podaného odporu. Nutno však podotknout, že shodná situace nemůže nastat v případě podání prostého, neodůvodněného odporu žalovaným. Budeme – li se zabývat otázkou, jak moc podrobně je žalovaný povinen odpor odůvodnit, nutno uvést, že se samozřejmě vždy jedná o individuální posouzení, kdy zásadní je obecné sdělení, zda nárok žalobou vznesený uznává a případně, že nikoliv, z jakého důvodu. Není však již povinností žalovaného ve svém vyjádření označit důkazy k prokázání svých tvrzení, nebo připojit listinné důkazy (viz Rozsudek NS sp. zn. 30 Cdo 4645/2009).

Obdobná situace, kdy nejsou splněny předpoklady pro vydání kvalifikované výzvy, nastává v případě incidenčního sporu v insolvenčním řízení. V rozsudku ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 ICdo 74/2015 se k uvedené problematice vyjádřil Nejvyšší soud ČR, když judikoval, že již samotnou přihláškou nevykonatelné pohledávky a obsahem žaloby o určení její pravosti podané insolvenčním správcem a dále pak popěrným úkonem insolvenčního správce by měla být procesní stanoviska stran incidenčního sporu konkretizována natolik, že předpoklady pro vydání usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. zásadně naplněny nebudou. Pokud je tak z průběhu dosavadního řízení soudu znám alespoň základ obrany žalovaného proti nároku uplatněnému v žalobě a u soudu se již nacházejí listiny významné pro obranu žalovaného (viz např. přihláška pohledávky do insolvenčního řízení a k ní připojené listiny), požadavek podat písemné vyjádření ve věci kladený soudem na žalovaného by již nebyl nezbytný a už vůbec ne pak způsobilý vyvolat následky v podobě fikce uznání. Za takové situace, kdy stanovisko žalovaného je vzhledem ke specifiku incidenčních sporů soudu již známo, představuje vyjádření žalovaného k žalobě jeho právo a nikoliv jeho povinnost. Nevyužití tohoto práva (tj. nedodržení lhůty k zaslání vyjádření) by tak mohlo vést maximálně k vydání rozhodnutí na základě spisového materiálu, nikoliv však k vydání fiktivního rozsudku pro uznání (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 1. 2008, sp. zn. 21 Cdo 221/200).

Závěrem lze shrnout, že civilní soudy nejsou oprávněny vydat usnesení podle § 114b odst. 1 o. s. ř. za každých okolností. K vydání kvalifikované výzvy je možno přistoupit pouze při splnění zákonných podmínek, tedy pokud to vyžaduje povaha věci nebo okolnosti případu. Ze shora citované judikatury je zřejmé, že vydání kvalifikované výzvy soudem nebude mít oporu v platném právu například v

případě incidenčního sporu, při jehož zahájení je již soudu základ obrany žalovaného proti nároku uplatněnému v incidenčním sporu znám a rovněž v případě vydání kvalifikované výzvy poté, co žalovaný vyjádří své stanovisko k žalobě v rámci odůvodněného odporu proti platebnímu rozkazu.

JUDr. Eva Braunová,
advokátka

e-mail: evbraunova@gmail.com

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě – základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)